

ЮВІЛЕЇ

ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ-БІОЛОГ. ДО 75-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БУЧАЦЬКОГО ЛЕОНІДА ПЕТРОВИЧА

Бучацький Л. П. — доктор біологічних наук, професор, академік АН ВШ України, академік Російської Академії природничих наук (РАЕН), лауреат державної премії України в галузі науки і техніки (1988 р.). Видатний фахівець з питань біотехнологій, вірусології та генетики. Співзасновник вчення про квантову генетику. З 2002 по 2013 рр. — завідувач лабораторії біотехнології Інституту рибного господарства НААН, зараз — провідний науковий співробітник цієї лабораторії.

Народився 26 листопада 1943 р. у с. Свірневе на Кропивниччині. Трудову діяльність розпочав з 1960 р., після закінчення школи; два роки працював рентгенотехніком у лікарні смт Побузьке Голованіського району (Кропивниччина).

Після проходження військової служби закінчив біологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка. У 1968 р., після закінчення навчання в університеті, вступив до аспірантури на недавно організовану кафедру вірусології цього ж ВЗО. Проходив стажування у відділі структури білків Інституту кристалографії РАН (м. Москва), в Інституті вірусології імені Д. Й. Івановського АМН (м. Москва), у Московському державному університеті імені М. Ломоносова, в Інституті епідеміології і мікробіології імені М. Ф. Гамалії АМН (м. Москва).

Кандидатську дисертацію «Вплив вірусу грипу на деякі енергетичні та ферментативні процеси в клітині» захистив у 1972 р. Докторську дисертацію «Біологічні властивості ДНК-вмісних вірусів кровосисних комарів» захистив у 1989 р. у Всесоюзному Інституті ветеринарної вірусології і мікробіології (Росія).

Основні наукові праці Леоніда Петровича у 1970-80-х роках були спрямовані на вивчення біологічних властивостей вірусів, патогенних для кровосисних комарів (переносників збудників хвороб людей і тварин) з метою розроблення ефективних засобів захисту цивільного населення і військ від зброї масового ураження (всесоюзна програма ЗОМП). У ці роки Бучацький Л. П. досліджував, відкритий у Київському університеті новий для науки парвовірус — вірус денсонуклеозу кровосисних комарів, на основі якого за рішенням Міжнародного комітету з таксономії і класифікації вірусів згодом був утворений новий рід вірусів. За керівництва Бучацького Л. П. був створений біологічний інсектицид «Віроден», який здатний ефективно зменшувати чисельність переносників.

Під час пошукових експедицій на території України, Росії, Казахстану та Молдови Бучацьким Л. П. вперше були виявлені та вивчені такі віруси, як вірус цитоплазматичного поліедрозу, вірус віспи та іридовірус кровосисних комарів. В ці роки Бучацький Л. П. проводив також дослідження іридовірусу риб, біологічні властивості якого виявилися близькими до іридовірусу комарів. На основі порівняльного аналізу ним розроблена концепція гідробіонтних осередків інфекційних хвороб тварин та людей.

Багато уваги Бучацький Л. П. надає вивченню злоякісних пухлин безхребетних та риб. Ним описані меланогічні пухлини комарів, лімфосаркоматоз шук та судаків, карцинома ляща та піленгаса, а також інші неоплазми риб дніпровських водосховищ та Азовського моря. Разом зі співробітниками Інституту рибного господарства ним вперше виявлені на території України такі віруси риб як вірус лімфосаркоматозу, вірус герпесу третього типу (вірус кої) та вірус інфекційного панкреатичного некрозу.

З моменту створення (1994 р.) по даний час він очолює міжвідомчу групу експертів з екологічної експертизи пестицидів та отрутохімікатів Міністерства екології та природних ресурсів України, є членом науково-експертної ради цього Міністерства, членом спеціалізованих рад з питань захисту кандидатських та докторських дисертацій; членом редколегій журналів «*Biotecnologica acta*», «Тваринництво України», «Рибогосподарська наука України», «Ветеринарія сьогодні», членом-кореспондентом Міжнародної академії інформатизації, академік Екологічної академії наук України та Російської академії природничих наук (РАЕН), президентом Асоціації іхтіопатологів України, Лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (1988 р.).

В 1993–1995 рр. був іноземним консультантом Департаменту сільського господарства США, нагороджений відзнакою Агентства охорони навколишнього середовища (США). Бучацький Л. П. був керівником грантів на замовлення МО СРСР, ВООЗ, SRDF, УНТЦ, Національного Інституту здоров'я (США). За його керівництва захищено вісім кандидатських та три докторські дисертації. Загальна кількість його публікацій перевищує 400, в тому числі 2 навчальні посібники та 8 монографій, зокрема: «Кріоконсервація статевих клітин тварин», «Молекулярна біологія парвовірусів», «Віруси морських та прісноводних тварин», «Іридовіруси», «Пухлини риб водойм України», а також «Квантова генетика» та «Алгебра молекул живої природи», які були перевидані у США.

Нині Бучацький Л. П. плідно працює над впровадженням сучасних біотехнологій в рибництво. Він має 16 патентів та авторських свідоцтв. За вагомий внесок в розвиток аграрної науки нагороджений відзнакою Президії НААН, відзнакою Агенства охорони навколишнього середовища (США). Крім того, він є також лауреатом нагороди Ярослава Мудрого Президії Академії наук вищої школи України.

Колектив Інституту рибного господарства НААН бажає ювіляру міцного здоров'я, щастя, добра та подальших успіхів у роботі.

*Грициняк І. І., директор Інституту рибного господарства
НААН, доктор с.-г. наук, академік НААН, професор*

Олексієнко О. О., канд. с.-г. наук, с.н.с.

